

Дисципліна «Історія опери»
Рік навчання: 1-2
Семестри: 1,2,3,4
Спеціальність: 026 «Сценічне мистецтво»
Освітньо-професійна програма : «Музична режисура»
Освітній ступінь: «Бакалавр»
Залік – 3 сем; Екзамен – 2,4 сем;
Викладач – кандидат мистецтвознавства, в.о. професор
Сакало Олена Василівна

SYLLABUS

(навчально-методична програма дисципліни)

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ

Дисципліна «Історія опери» входить до нормативної частини навчального плану циклу фундаментальної підготовки бакалаврів за напрямом 02 «КУЛЬТУРА І МИСТЕЦТВО», спеціальності 026 «Сценічне мистецтво», спеціалізації «Музична режисура».

Курс «Історія опери» для бакалаврів першого року навчання передбачає хронологічний розгляд артефактів музично театрального мистецтва у контексті західноєвропейських культурно-історичних процесів від часів Античності до доби Просвітництва (включно). Даний курс призначений для студентів, які отримують спеціалізацію «Музична режисура», і трактується як історико-теоретична складова комплексної підготовки фахівців до майбутньої практичної постановочної діяльності. Матеріал курсу складають зразки жанрів – історичних попередників західноєвропейської опери та опери XVII – початку XIX ст..

Завдяки змістовним акцентам і хронологічному принципу організації визначальних фактів та подій історії музично-театрального мистецтва, їх обґрунтуванні причинно-наслідковими зв'язками іманентної та соціокультурної властивості, вибудовується динаміка Західної оперної традиції, визначаються процеси жанро- та стилеутворення в опері, виявляється наскрізна логіка розвитку провідних художньо-естетичних ідей, принципів музичного мислення та мовних практик від Античності до початку XIX ст. Курс читається протягом першого і другого семестрів по дві години на тиждень.

Визначальною ідеєю курсу є концепція опери, яка належить Ромену Ролланові і залишається актуальною для провідних сучасних дослідників історії опери, таких як Райнхард Штром, Сілке Леопольд. Її сутність полягає у позиціонування опери як логічного результату-вершини –драматичної еволюції століть. Концепція курсу обумовила історико-хронологічну структуру розділів, коло тем, що до них увійшли, і їх внутрішню структуру.

Театр з моменту народження у Афінах класичного періоду виступав у функції носія системи духовних цінностей та виразника актуальних ідей сучасності і зберігав її за часів і Середньовіччя, і Ренесансу, і за епох Нового та Новітнього часу. Для розмовної драми, (що з неї розпочався шлях театру як усвідомленої виокремленої художньої системи), жанрово-стильова еволюція була процесом накопичення ідейного, тематичного та образного потенціалу і ускладнення системи виразних засобів. Збагачена духовним і художнім досвідом попередніх епох *розмовна драма увійшла до опери* у якості *словесно-драматичної основи* (лібрето). Залишаючись первісним носієм змісту оперного твору: теми, ідеї, типу розробки сюжету, образної системи, стилю мовлення окремих персонажів т. щ., - словесно-драматична основа, відіграє визначальну роль у створенні іманентно музичного тексту опери.

Водночас, театр, з часів свого народження у межах ритуалів язичницьких культур, включав до дійства музику, як невід'ємний компонент художнього цілого. Оскільки слово, як головний носій ідейно-змістовного комплексу, повинно бути не тільки почуте, але й усвідомлене глядачем смислове навантаження слова вимагало додаткової адаптації на емоційному рівні шляхом введення епізодів його омузиченого інтонування (пісень, сольних та хорових вокальних епізодів т. щ.). Згодом музика стала у театрі неодмінним елементом характеристик певних образів і, навіть, образних сфер.

Значущість для опери функцій словесно-драматичної основи і характеру використання музики у театрі дооперних епох зумовила введення до курсу трьох тем, присвячених процесам літературно-драматичного мистецтва і розмовного театру з музикою епох Античності, Середньовіччя і Ренесансу. На особливу увагу заслуговує аспект характеру функціонування музики у часових різновидах розмовного театру: її місце у драматургії цілого та змістовне навантаження.

Визначення елементів драматургії словесно-драматичних творів кожної з означених епох, (тем, ідей, типології сюжетів і конфліктів, типології жанрів, образних систем т. щ.) сприяє розумінню і вмінню віднайти всі змістовно-сміслові шари словесно-драматичної основи оперних творів наступних часів.

Починаючи з тем, які присвячено власно розвиткові опери, панівним аспектом розгляду кожного твору постає аналіз музичної драматургії. Це, у свою чергу, вимагає ознайомлення зі стилем інтонаційно-образного, тембрового, оркестрового мислення доби, її жанровими пріоритетами.

Успіх засвоєння курсу **-Історія опери-** в значній мірі залежить від практичної спрямованості, взаємозв'язку теоретичного матеріалу з відпрацьовуванням практичних аналітичних навичок. Доцільними формами праці є аналіз відео версій і театральних вистав оперних творів, що включено до програми, а також порівняльний аналіз різних режисерських реалізацій однієї опери.

Студенти повинні засвоїти методологічні засади аналізу оперного тексту, навчитися за результатами комплексного аналізу оперного твору визначати: його авторську концепцію; обрані композитором засоби впливу на слухача; віднаходити концепційні зв'язки із сучасністю.

Для результативного опанування засадами оперного аналізу практичні заняття проводяться за окремими темами з колективним обговоренням аналітичних завдань, що самостійно виконані студентами. Вбачається за доцільне пропонувати студентам для самостійного аналізу репертуарні твори, що мають постановочну практику.

Поглибленню уявлень студентів щодо особливостей музично-історичного процесу сприяють теми, рекомендовані для *самостійної роботи*. Крім знайомства з дослідницькою літературою та роботи з нотними джерелами, вона передбачає написання контрольних робіт, мета яких – навчити студентів узагальнювати вивчений матеріал, стисло формувати свої думки, демонструвати самостійний рівень засвоєння викладених у лекційному курсі тем.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу – формування історичного бачення розвитку опери, що є безперервним процесом, динаміка якого обумовлена змінами світоглядних концепцій та причинно-наслідковими зв'язками з соціокультурним розвитком суспільства; як наслідок – усвідомлення методу створення актуальної картини світу в оперній партитурі.

Метою обумовлені **завдання** курсу:

- створення інформаційних умов для розуміння неповторного звукового образу та смислового поля кожної музично-історичної доби;
- виявлення безпосередньої залежності жанрової і стильової еволюції опери від процесів загальноісторичного та соціокультурного розвитку;
- виховання у студентів бачення оперної партитури як системи художньо осмислених світоглядних концептів певної історичної доби;
- формування у студентів бачення оперної партитури як багаторівневого семантично складного тексту;
- формування умінь визначати складові текстового комплексу оперної партитури та виховання практичних навичок його історично поінформованого комплексного аналізу;
- виховання навиків виявлення у оперній партитурі не тільки авторської концепції, що відповідає проблематиці свого історичного часу, але й ідейного потенціалу твору, який актуалізує твір для сучасності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент *має знати* : теоретичні питання історії опери, особливості оперної естетики, жанрової системи, стилю на різних етапах розвитку оперного мистецтва; володіти основними категоріями і термінологічним апаратом дисципліни історія опери; аналізувати оперу як багаторівневий текст; визначати складові комплексу оперного твору та аналізувати кожний з його драматургічних рядів; вміти виявляти у оперному творі авторську концепцію та його ідейний потенціал.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ:

До початку занять офлайн лекції та семінари будуть проводитися на платформі ZOOM.

Матеріали курсу, презентації та завдання будуть додаватися у електронному вигляді.

Поточні питання та консультації здійснюються на платформі ZOOM.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ:

Презентації, методичні матеріали, тести, контрольні завдання є *авторськими матеріалами, інтелектуальною власністю і конфіденційною інформацією* – їх не можна пересилати, зберігати чи передавати третім особам без дозволу викладача.

Письмові роботи, тести виконуються виключно *самостійно* у зазначений термін на платформі ZOOM, або вдома і подаються у електронному вигляді.

Виконання усіх завдань, що передбачені у межах вивчення даного курсу, повинні базуватися на власних ідеях та спостереженнях студентів. У разі використання ідей, теорій, думок, які не належать студентові, є загальновідомими фактами або сформульовані конкретним автором, студент повинен подавати їх за допомогою загальноприйнятої форми цитування і у письмових роботах, і в усних відповідях та у презентаціях.

У разі виявлення фактів порушень доброчесності, прав інтелектуальної власності чи конфіденційності (використання допоміжних джерел – якщо це не передбачено умовою завдання, списування, передача третім особам матеріалів курсу чи контрольних завдань/тестів) роботи усіх учасників означених форм діяльності *дискваліфікуються*; інформація про порушення конкретними особами прав інтелектуальної власності надається до деканату у доповідній записці.

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН:

Обсяг курсу – 3 ECTS.

Курс викладається для бакалаврів у першому і другому семестрах першого року навчання.

Курс триває 34 тижні: 14 занять у першому семестрі, 20 занять у другому семестрі (загалом 34 години лекційних та 34 години семінарських і практичних занять), закінчується у першому семестрі контрольним заняттям, у другому семестрі іспитом.

Для отримання успішного результату контрольного заняття або іспиту необхідно:

- взяти участь у семінарах та обговоренні проблемних питань на практичних заняттях,
- здати контрольні письмові роботи у формі «рефератів», «резюме»,
- розробити тематичну презентацію.

Підсумок балів наприкінці семестру відбувається автоматично із розрахунку середньої арифметичної балів усіх наданих робіт (роботи, які не було виконано і надано у вказаний термін, оцінюються балом «35»-незадовільно).

Структура курсу містить наступні складові:

Структурний елемент	Зміст	Кількість балів
Лекція	Форма заняття, яка передбачає викладення педагогом фундаментальних положень курсу з акцентом на актуальних проблемах сучасної музичної науки.	-
Семінар-практикум	Форма усного обговорення отриманої студентами інформації з урахуванням сучасних наукових підходів та актуальних мистецьких концепцій. Передбачає можливість індивідуальних виступів.	Оцінка кожної відповіді за 100бальною шкалою
Презентація	Форма розкриття самостійного бачення окремого аспекту оперного твору із залученням засобів візуального вираження власної точки зору.	Оцінка за 100бальною шкалою
Резюме	Письмова робота, що передбачає стислий виклад сутності розглянутих проблемних питань курсу із чітко продемонстрованою власною оцінкою засвоєного матеріалу. Обсяг – 1 сторінка у форматі Word, Times New Roman, кегль 14, міжрядковий інтервал 1,5, вирівнювання з двох боків, відступ першого рядка абзацу –	Оцінка за 100бальною шкалою

	1,25 см; поля – 2 см. Робота надається у електронному вигляді.	
Реферат	Письмова робота, якою передбачене розгорнуте висвітлення одного з проблемних питань курсу із чітко продемонстрованим <i>власним поглядом</i> на проблему з урахуванням сучасних наукових підходів. Обсяг – 4 сторінки у форматі Word, Times New Roman, кегль 14, міжрядковий інтервал 1,5, вирівнювання з двох боків, відступ першого рядка абзацу – 1,25 см; поля – 2 см. Робота надається у електронному вигляді.	Оцінка за 100бальною шкалою

Всі конкретні вимоги та терміни їх виконання будуть уточнюватися у процесі занять.

Загалом заплановано:

I семестр

- **Письмова контрольна за темою:** «Особливості трактування міфу про Алкесту Еврипідом». (У формі резюме.)
- **Реферат по темі** «Міф про Орфея у трактуванні тандемів Я. Пері – О. Ріннучині та К. Монтеверді – А. Стріджо: подібності та розбіжності».
- **Участь у семінарах-практикумах.**
- **Тематична презентація** (теми будуть надані окремо).

II семестр

- **Письмова контрольна за темою:** «Подібності та відмінності “Служниці-пані” Дж. Перголезі та “Кавової кантати” Й.С.Баха» (У формі порівнювальної таблиці та резюме. Міжпредметна робота.)
- **Реферат по темі** «Тональна драматургія опер “Дон Жуан” та “Чарівна флейта” В.А.Моцарта як відбиток концепції творів».
- **Участь у семінарах-практикумах.**
- **Тематична презентація** (теми будуть надані окремо).

Надана інформація дає можливість самостійно визначити шляхи накопичення балів та їх суму.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МОДУЛЬ I. Музичний театр Західної Європи: від витоків до кінця XVIII століття

Змістовний модуль 1. Історичні та теоретичні аспекти дооперного музично-драматичного та оперного мистецтва.

Тема 1. Опера у системі видів мистецтва та музичних жанрів. Опера як об'єкт аналізу.

ЛІТЕРАТУРА

- Черкашина-Губаренко М. Р. Оперный театр в пространстве меняющегося мира. Страницы оперной истории в картинках и лицах : монография / Марина Черкашина-Губаренко – Киев. 2013. – 468 с.
- Черкашина-Губаренко М. Р. Структурний аналіз оперного твору (стаття перша) // Часопис національної музичної академії імені П. І. Чайковського. – 2009. – № 2 (3). – С. 58–67.
- Черкашина-Губаренко М. Р. Структурний аналіз оперного твору (стаття друга) // Часопис національної музичної академії імені П. І. Чайковського. – 2009. – № 4 (5). – С. 142–153.
- Асафьев Б. Музыкальная форма как процесс. - Л.: Музыка, 1971. - 375 с.
- Гейлиг М. К вопросу о методике целостного анализа оперы // Вопросы музыкознания: Ежегодник. - М., 1955. - Вып. II. - 1953- 1954. - с.185-200
- Гончаренко С. С. О поэтике оперы: учебное пособие. – Новосибирск: Новосибирская гос. Консерватория (академия) им. Глинки, 2010. – 260 с.
- Изворска-Елизарьева М. Энигма оперы. Бесконечный процесс постижения. – Минск: «Монолог», 2002. – 192 с.
- Кулешова Г. Г. Композиция оперы / Г. Г. Кулешова. – Минск : Наука и техника, 1983. – 175 с.
- Леман Ганс-Тис. Постдраматический театр. Москва: ABCdesign, 2013. 312 с.
- Маркези Г. Опера. Путеводитель / Г. Маркези ; пер. с итал. Е. П. Гречаная. – М. : Музыка, 1990. – 384 с.
- Ротбаум Л. Опера и ее сценическое воплощение. – М.: Советский композитор, 1980. – 261 с.

Тема 2. Жанрові прообрази опери у театрі з музикою дооперних епох.

2.1 АНТИЧНА ТРАГЕДІЯ.

ЛІТЕРАТУРА

- Аникст А. Теория драмы от Аристотеля до Лессинга. – М.: Наука, 1967. – 454 с.

- Боннар А. Софокл и Эдип – ответ року /Пер. с фр. О. Волкова// В кн.: Софокл. Эдип-царь. Эдип в Колоне. Антигона: Трагедии. – СПб.: Азбука-классика, 2006. – С. 226-274.
- Герцман Е. Музыка Древней Греции и Рима. – СПб.: Алетейя, 1995. – 334 с.
- Грейвс Р. Мифы Древней Греции. – М.: Прогресс, 1992. – 619с.
- Музична естетика античного світу / вст. нарис і збір. текстів О. Ф. Лосева; пер. з рос. Є. А. Дроб'язка. Київ : Муз. Україна, 1974. 219 с.
- Фрейденоберг О. Миф и театр: Лекции по курсу «Теория драмы» для студентов театр. вузов. – М.: ГИТИС, 1988. – 131с.
- Ярхо В. Трагический театр Софокла// В кн.: Софокл. Драмы/ Изд. подгот. М. Гаспаров и В. Ярхо. – М.: Наука, 1990. – С.467–508. – (Серия «Литературные памятники»).
- Ярхо В. Примечания// В кн.: Софокл. Драмы/ Изд. подгот. М. Гаспаров и В. Ярхо. – М.: Наука, 1990. – С.542–602. – (Серия «Литературные памятники»).

2.2. СЕРЕДНЬОВІЧНА МІСТЕРІЯ.

ЛІТЕРАТУРА

- Бахтин М. Франсуа Рабле и народная культура средневековья и Ренессанса. – М.: Худож. лит., 1990. – 544 с.
- Гуревич. А. Категории средневековой культуры. – М. : Искусство, 1984. – 350 с.
- Клековкін О. Ю. Сакральний театр: Генеза. Форми. Поетика. (Структурно-типологічне дослідження): Монографія. – К. : Київський державний інститут театрального мистецтва ім. І. К. Карпенка-Карого, 2002.– 272 с.
- Мокульский С. С. История западноевропейского театра. В 2-х частях. 2-е изд., испр. – М.: Лань, 2011
- Предоляк Анна Анатольевна Средневековая модель мистерии в музыкальном театре Германии XIX - XX веков: от Р. Вагнера к К. Штокхаузена автореферат канд. иск. – Ростов-на-Дону, 2007. 26с.
- Хейзинга Й. Осень Средневековья. – М.: Айрис-пресс, 2002. – 544 с.

2.3. РЕНЕСАНСНІ ЖАНРИ – ГЕНЕТИЧНІ МОДЕЛІ *DRAMMA PER MUSICA*.

ЛІТЕРАТУРА

- Грейвс Р. Мифы Древней Греции. – М.: Прогресс, 1992. – 619с.
- Иванова І., Куколь Г., Черкашина М. Історія опери: Західна Європа. XVII-XIX століття. – К.: Заповіт, 1998. – 384 с.
- Мифы народов мира. Энциклопедия. В 2-х тт. – М.: «Советская энциклопедия», 1980. – т.1. – 672 с.
- Мифы народов мира. Энциклопедия. В 2-х тт. – М.: «Советская энциклопедия», 1982. – т.2. – 720 с.

Роллан Ромен Музыкально-историческое наследие. / Ромен Роллан – В 8-и вып. – Вып.1.- М.: «Музыка», 1986. – 301 с.

Змістовний модуль 2. Етапи розвитку опери у XVII-XVIII ст.

Тема 1. Від *dramma per musica* до музичної драми.

ЛІТЕРАТУРА

- Іванова І., Куколь Г., Черкашина М. Історія опери: Західна Європа. XVII-XIX століття. – К.: Заповіт, 1998. – 384 с.
- Кириллина Лариса Орфизм и опера // Музыкальная академия. - 1992. - № 4. - с.83 - 94
- Конен В. Клаудио Монтеверди.- М.,1971
- Мугинштейн М. Хроника мировой оперы. 1600-1850. – Екатеринбург: У-Фактория, 2005. – 640 с.
- Музыкальная эстетика Западной Европы XVII– XVIII веков./ Составление текстов и общая вступительная статья В. П. Шестакова. – М.:Музыка, 1971. – 688 с.
- Роллан Ромен Музыкально-историческое наследие. / Ромен Роллан – В 8-и вып. – Вып.1.- М.: «Музыка», 1986. – 301 с.

Тема 2. *Dramma per musica*: особливості розвитку у Римі та у Венеції.

ЛІТЕРАТУРА

- Жаркова В. Десять поглядів на історію західноєвропейської музики. Таємниці та бажання Номо Musicus: монографія: в 2 т. Друга редакція. Т. 2. Київ: 2022. 350 с.
- Іванова І., Куколь Г., Черкашина М. Історія опери: Західна Європа. XVII-XIX століття. – К.: Заповіт, 1998. – 384 с.
- Конен В. Клаудио Монтеверди.- М.,:1971.
- Ливанова Т. Н. Западно-европейская музыка XVII–XVIII веков в ряду искусств. Исследование. – М. :Музыка, 1977. – 528 с.
- Мугинштейн М. Хроника мировой оперы. 1600-1850. – Екатеринбург: У-Фактория, 2005. – 640 с.
- Музыкальная эстетика Западной Европы XVII– XVIII веков./ Составление текстов и общая вступительная статья В. П. Шестакова. – М.:Музыка, 1971. – 688 с.
- Роллан Ромен Музыкально-историческое наследие. / Ромен Роллан – В 8-и вып. – Вып.1.- М.: «Музыка», 1986. – 301 с.

Тема 3. Формування національних оперних традицій і шляхи їх розвитку у країнах Західної Європи кінця XVII ст.

ЛІТЕРАТУРА

- Булычева А. Сады Армиды: Муз. театр фр. барокко. – М.: «Аграф», 2004. – 448 с.
- Жаркова В. Десять поглядів на історію західноєвропейської музики. Таємниці та бажання Номо Musicus: монографія: в 2 т. Друга редакція. Т. 2. Київ: 2022. 350 с.
- Іванова І., Куколь Г., Черкашина М. Історія опери: Західна Європа. XVII-XIX століття. – К.: Заповіт, 1998. – 384 с.
- Конен В. Перселл и опера. Исследование. – М.: Музыка, 1978. – 262 с.
- Красовская В. Западноевропейский балетный театр: Очерки истории : От истоков до середины XVIII века. – М.: Искусство, 1979. – 295 с.
- Мугинштейн М. Хроника мировой оперы. 1600-1850. – Екатеринбург: У-Фактория, 2005. – 640 с.
- Музыкальная эстетика Западной Европы XVII– XVIII веков./ Составление текстов и общая вступительная статья В. П. Шестакова. – М.:Музыка, 1971. – 688 с.
- Роллан Ромен Музыкально-историческое наследие. / Ромен Роллан – В 8-и вып. – Вып.1.- М.: «Музыка», 1986. – 301 с.
- Сакало О. До проблеми взаємодії розмовних та музичних театральних жанрів (На прикладі –Венери і Адоніса|| Дж. Блоу) //Проблеми загальної і професійної педагогіки: Збірник наукових праць. // Проблеми сучасного мистецтва і культури. – Харків: Книж. видавн. –Каравела||, 2000 – с. 70 - 79
- Уестреп Дж. Генри Перселл. – Л.: Музыка, 1980. – 240 с.

МОДУЛЬ II. Оперні реформи доби Просвітництва

Змістовний модуль 1. Історичні, естетичні та практичні аспекти оперних реформ першої половини XVIII ст.

Тема 1. Шляхи розвитку опери епохи Просвітництва .

ЛІТЕРАТУРА

- Аберт Г. В. А. Моцарт. Часть первая. – Книга первая. – М. : Музыка, 1978. – 534 с.
- Аберт Г. В. А. Моцарт. Часть первая. – Книга вторая. – М. : Музыка, 1980. – 636 с.
- Аберт Г. В. А. Моцарт. Часть вторая. – Книга первая. – М. : Музыка, 1983. – 518 с.
- Аберт Г. В. А. Моцарт. Часть вторая. – Книга первая. – М. : Музыка, 1990. – 560 с.

- Іванова І., Куколь Г., Черкашина М. Історія опери: Західна Європа. XVII-XIX століття. – К.: Заповіт, 1998. – 384 с
- Кириллина Л. В. Классический стиль в музыке XVIII – начала XIX веков. Самосознание эпохи и музыкальная практика / Лариса Кириллина. — М. : Моск. гос. консерватория, 1996. — 190 с.
- Луцкер П.В., Сусидко И.П. Итальянская опера XVIII века.– В 2-х частях. – Ч. 1.: Под знаком Аркадии / П. Луцкер, И. Сусидко - М.: Государственный институт искусствознания, Российская академия музыки им. Гнесиных, 1998. – 440 с.
- Луцкер П.В., Сусидко И.П. Итальянская опера XVIII века.– В 2-х частях. – Ч. 2.: Эпоха Метастазіо / П. В. Луцкер, И. П. Сусидко - М.: КЛАССИКА-XXI, 2004. – 768 с.
- Музыкальная эстетика Западной Европы XVII– XVIII веков./ Составление текстов и общая вступительная статья В. П. Шестакова. – М.:Музыка, 1971. – 688 с.

Тема 2. Оперна реформа у Італії.

ЛІТЕРАТУРА

- Аберт Г. В. А. Моцарт. Часть первая. – Книга первая. – М. : Музыка, 1978. – 534 с.
- Аберт Г. В. А. Моцарт. Часть первая. – Книга вторая. – М. : Музыка, 1980. – 636 с.
- Аберт Г. В. А. Моцарт. Часть вторая. – Книга первая. – М. : Музыка, 1983. – 518 с.
- Аберт Г. В. А. Моцарт. Часть вторая. – Книга первая. – М. : Музыка, 1990. – 560 с.
- Іванова І., Куколь Г., Черкашина М. Історія опери: Західна Європа. XVII-XIX століття. – К.: Заповіт, 1998. – 384 с
- Кириллина Л. В. Классический стиль в музыке XVIII – начала XIX веков. Самосознание эпохи и музыкальная практика / Лариса Кириллина. — М. : Моск. гос. консерватория, 1996. — 190 с.
- Луцкер П.В., Сусидко И.П. Итальянская опера XVIII века.– В 2-х частях. – Ч. 1.: Под знаком Аркадии / П. Луцкер, И. Сусидко - М.: Государственный институт искусствознания, Российская академия музыки им. Гнесиных, 1998. – 440 с.
- Луцкер П.В., Сусидко И.П. Итальянская опера XVIII века.– В 2-х частях. – Ч. 2.: Эпоха Метастазіо / П. В. Луцкер, И. П. Сусидко - М.: КЛАССИКА-XXI, 2004. – 768 с.
- Музыкальная эстетика Западной Европы XVII– XVIII веков./ Составление текстов и общая вступительная статья В. П. Шестакова. – М.:Музыка, 1971. – 688 с.

Леопольд, Силке. Оперы Генделя / С. Леопольд ; пер. Т. Верещагиной; предисловие: А. В. Парина, Е. Верещагиной. - Москва : Аграф, 2014. - 464 с.

Тема 3. Реформаторські пошуки у опері Франції середини XVIII ст.

ЛІТЕРАТУРА

- Брянцева В. Жан Филипп Рамо и французский музыкальный театр. – М.:Музыка,1981. – 303 с.
- Булычева А. Сады Армиды: Муз. театр фр. барокко. – М.: «Аграф», 2004. – 448 с.
- Красовская В. Западноевропейский балетный театр: Очерки истории : От истоков до середины XVIII века. – М.: Искусство, 1979. – 295 с.
- Музыкальная эстетика Западной Европы XVII– XVIII веков./ Составление текстов и общая вступительная статья В. П. Шестакова. – М.:Музыка, 1971. – 688 с.

Змістовний модуль 2. Оперні реформи кінця XVIII ст.: синтез оперних жанрово-стильових досягнень

Тема 1. Оперні реформи кінця XVIII ст.. «Орфей і Євридика»

К. В. Глюка: просвітницька версія прочитання міфу. «Іфігенія у Авліді» – реформована *tragedie lyrique*.

ЛІТЕРАТУРА

- Аберт Г. В. А. Моцарт. Часть первая. – Книга вторая. – М. : Музыка, 1980. – 636 с.
- Аберт Г. В. А. Моцарт. Часть вторая. – Книга первая. – М. : Музыка, 1983. – 518 с.
- Аберт Г. В. А. Моцарт. Часть вторая. – Книга первая. – М. : Музыка, 1990. – 560 с.
- Кириллина Л. В. Классический стиль в музыке XVIII – начала XIX веков. Самосознание эпохи и музыкальная практика / Лариса Кириллина. — М. : Моск. гос. консерватория, 1996. — 190 с.
- Луцкер П.В., Сусидко И.П. Итальянская опера XVIII века.– В 2-х частях. – Ч. 2.: Эпоха Метастазіо / П. В. Луцкер, И. П. Сусидко - М.: КЛАССИКА-XXI, 2004. – 768 с.
- Музыкальная эстетика Западной Европы XVII– XVIII веков./ Составление текстов и общая вступительная статья В. П. Шестакова. – М.:Музыка, 1971. – 688 с.
- Кириллина Л. В. Реформаторские оперы Глюка. – М.: Издательский дом «Классика-XXI», 2006. – 384 с.

Тема 2. Реформаторські опери В. А. Моцарта: повернення барокової трагікомедії. «Чарівна флейта» В. А. Моцарта як етап у формуванні національної опери.

ЛІТЕРАТУРА

- Аберт Г. В. А. Моцарт. Часть первая. – Книга первая. – М. : Музыка, 1978. – 534 с.
- Аберт Г. В. А. Моцарт. Часть первая. – Книга вторая. – М. : Музыка, 1980. – 636 с.
- Аберт Г. В. А. Моцарт. Часть вторая. – Книга первая. – М. : Музыка, 1983. – 518 с.
- Аберт Г. В. А. Моцарт. Часть вторая. – Книга первая. – М. : Музыка, 1990. – 560 с.
- Иванова І., Куколь Г., Черкашина М. Історія опери: Західна Європа. XVII-XIX століття. – К.: Заповіт, 1998. – 384 с.
- Кириллина Л. В. Классический стиль в музыке XVIII – начала XIX веков. Самосознание эпохи и музыкальная практика / Лариса Кириллина. — М. : Моск. гос. консерватория, 1996. — 190 с.
- Сакало О. В. «Чарівна флейта» Вольфганга Амадея Моцарта та давньоіранська міфологія». /О. В. Сакало // «Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського». – № 3 (20).– Київ, 2013. – С.55-62
- Сусидко И., Луцкер П. Моцарт и его время / 2-е издание, испр. Москва : Классика XXI, 2015. 623 с.
- Чигарева Е. Оперы Моцарта в контексте культуры его времени: Художественная индивидуальность. Семантика. – М.: Эдиториал, 2000. – 280 с.

Тема 3. Пошуки оперно-симфонічного компромісу у «Фіделіо» Л. Бетховена

ЛІТЕРАТУРА

- Иванова І., Куколь Г., Черкашина М. Історія опери: Західна Європа. XVII-XIX століття. – К.: Заповіт, 1998. – 384 с.
- Кириллина Л. Классический стиль в музыке XVIII – начала XIX веков: Самосознание эпохи и музыкальная практика. / Лариса Кириллина– М. : Моск. гос. консерватория, 1996. – 192 с.
- Кириллина Л. Классический стиль в музыке XVIII – начала XIX веков – Ч. II: Поэтика и стилистика. / Лариса Кириллина – М. : Издательский дом «Композитор», 2007. – 367 с.
- Кириллина Л. Классический стиль в музыке XVIII – начала XIX веков – Ч. III: Поэтика и стилистика. / Лариса Кириллина – М. : Издательский дом «Композитор», 2007. – 367 с.

ОСНОВНІ МАТЕРІАЛИ КУРСУ

- Лекції, що викладаються на платформі ZOOM;
- Презентації лекцій за темами.
- Методичні розробки до конкретних тем.
- Додаткова література до лекцій і семінарських занять.